

Numărul 21. Oradea-mare 24 maiu (5 iunie) 1898. Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Moartea lui Gelu.

(Fragment din o poezie epică.)

Răsleț din oștirea bătăută
Fugând pe câmpia tăcută,
Cădû de pe cal, de durere,
Pe marginea apei. Și pîere.
Din rană și-ar smulge săgeata
Și n'are putere.

Pierdut-a și oaste și țară.
E noapte 'n văzduhuri; și rară
E sbaterea apei, când valul
Atinge cu aripa-i malul —
Iar Gelu, prin noapte, stând singur
Vorbește cu calul.

— „Vai, murgule, jale me curmă!
Me lupt cu durerea din urmă,
Căci ranele-mi sapă mormântul:
De geaba împrășcii tu vîntul
Din coamă, piciorul teu scurmă
De geaba pământul.

„Me chiemi prin nechezuri păgâne
Și par'că ȕici: „Vino, stăpâne!
Veȕi, picură ranele tale
Și neguri se 'nalță din vale,
E noapte, și ȕiua de mâne
Ne-ajunge pe cale!

„Trei suliți făcutu-și-au strungă
Prin mine! Me târiiu pe-o dungă

Și nu-mi mai simt brațul și brăul;
Tu-ȕi rupi cu picioarele frêul —
Las', murgule, las' să ne-ajungă
Pe-aicea pustiul.

„De-acuma tu . . . cât va cuprinde
Manteua, de-asupra-mi o 'ntinde,
Și-apoi cu picioarele-mi sapă
Mormântul pe margini de apă,
Și 'n urmă cu dinȕii me prinde
Și-aruncă-me 'n groapă.

„Jălească-me apele Cernii!
Să-mi bubue crivețul iernii,
Ca 'n taberi al cailor tropot;
Iar vecnicul apelor șopot
Să-mi pară ca 'n ceasul vecernii
O rugă de clopot.

„Și, poate, sosi-va o vreme,
Când munȕii vor fierbe, vor geme
Cu hohote mamele 'n praguri,
Vor trece în repeȕi șiraguri
Bărbaȕii, când țara chemă-va
Pe tineri sub steaguri.

„Iar tu de-i trăi frăȕioare,
Să-mi veȕi luptătorii 'n picioare,
Atunci când sosit va fi ceasul,

Abate-ți pe-aicea tu pasul :
Nechiază-mi, și-atunci eu din groapă
Cunoaște-ți-voiu glasul !

„Și-armat voiu eși eu afară,
Și veseli vom trece noi iară
Prin sulți și foc înainte,
Să ție protivnicii minte
Că-s vii, când e vorba de țară,
Și morții 'n morminte !”

El ție, și mâna și-o stringe
Pe pieptul cel umed de sânge —
Iar calul stă singur de pază
Lui Gelu, și trist el așeață
La pieptul stăpânului capul
Și astfel veghează.

Și-auți ! Ca un vânt ce clătește
Pădurea, când ploaia sosește,
Așa din adâncuri de zare
Un vuet prin noapte resare,
Și vuetul vine, și crește
Mai iute, mai tare.

Și iată-i, din umbrele văii
Cu scuturi ies repeți flăcăii,
Ca morții ce-și lasă mormântul ;
Ies roibii cu umblet ca vântul,
Resar de tutindeni, de pare
Că-i varsă pământul.

Arcașii lui Arpad ! În goană
Ei fug dup' oștirea dușmană.
Și uți de-alergare se 'ncură
Fugarii prin negura sură,
Cu frél pe coamă, și-arcașii
Cu spădile 'n gură.

Năvalnic s'apropie pașii,
Și 'n goana lor cântă arcașii,
Și-așa de sălbatec li-e cântul —
Din piele de urs au vestmântul,
Și 'n bărbile lor incălcite
Se 'mpiedecă vântul.

Iar Gel, auđindu-i prin zare,
De spaimă și groază tresare —
El moare ! Și cântă păgânii !
N'au Domn și n'au țară României,
Și-adușii de vânturi în țară
Sunt astăđi stăpânii !

Și 'n mânilor cui e scăpare ?
Nu-i piept să le ție cărare ?
Nu-i braț de voinic, să-i abată ?
Și nu e pe lume-o săgeată

Ca 'n inima gloatei lui Arpad .
Adênc să străbată ?

Și Gelu le judecă toate :
Se 'nalță proptindu-se 'n coate
Și-a calului glesn'o cuprinde,
Cu grabă el arcul și-l prinde,
Și 'nvêrte săgeata și-o scoate
Din rană, și-o 'ntinde :

Și vijăie slaba săgeată
Cu gemetul morții deodată —
Arcașii trec repeți în cale,
Și-i vuet și-i chiot prin vale :
Ce cânt de 'ngropare lui Gelu
Și-oștirilor sale !

Iar vuetu 'n neguri pătrunde
Și 'n inima nopții s'ascunde
Depart, și 'n valuri de valuri
Ecoul isbindu-se 'n dealuri
De dece ori jalnic respunde
Pustiilor maluri.

De dece ori, iarăși de dece,
Și scade, și pîere, și trece,
De data din urmă resună —
Tăcerea 'mprăștîată s'adună,
Și 'n neguri alunecă rece
O bolnavă lună.

Iar calul, vedenie mută,
Cu coama de vânturi bătută
Stă 'n noaptea cu neguri de pază
Lui Gelu ; și trist el așeață
Pe pieptul stăpânului capul
Și astfel veghează.

Iar apa la maluri se frânge
Și cade pe spate și plânge :
Cu fierul potcoavei tu-mi sapă
Mormântul pe margine de-apă
Și 'n urmă cu dinții me prinde
Și-aruncă-me 'n groapă !

GEORGE COȘBUC.

C u g e t ă r i .

Un copil este un amor devenit vizibil.

Novalis.

Vrei să intri în infinit ? — Străbate finitul în
toate sensurile.

Goethe.

Mulți scriitori cugetă pentru noi, dar puțini ne
dau de cugetat.

**

Sigilul adevărului este simplitatea.

Boerhave.

Andrei Mureșianu.

(Urmare.)

Prezum se poate vedea din numele mai sus amintite, Mureșianu n'a tradus numai din poezii clasici germani, cum a fost Schiller, Herder și Bürger, ci și din poezii de a doua mână, ca Ramler și Nicolai. Din împregiurarea aceasta George Bogdan Duică vrea să constate, că lui Mureșianu i-a lipsit gustul artistic, altcum nu traducea și din poezii germani necunoscuți. (La Branișce „Mureșianu“ pg. 22.) Eu înse răspund cu Branișce, că Mureșianu n'a avut de cuget, ca să deie pe românește traduceri de artă, nici n'a avut de scop ca să facă la noi cunoscută literatura germană, ci el a tradus numai piese de acele, cari mai mult au convenit cu spiritul lui și cu spiritul timpului. Așa p. e. chiar și poezia „Alpenjäger“ n'a tradus-o pentru valoarea ei poetică absolută, ci pentru că în căprioara alungată de vânător, a vădut pe biet poporul român persecutat de străini. (Op. cit. 23.)

Peste tot Andrei Mureșianu a căutat în traducerele sale poetice mângâiere sufletului seu sdrobit și desamăgit prin valurile schimbăcioase politice. Cu valoarea artistică absolută nici nu s'a frământat, căci aceea absolutamente nu a fost scopul lui. Chiar pentru aceea, în traducerele sale nici nu trebuie, și nici nu putem căuta artă și nici raportul dintre original și traducere, căci traducerele lui mai mult sunt numai o imitațiune a originalului, decât traducere luată în sensul strict al cuvântului.

În 1840 demisionează de la școala românească, din cauză că avea un salariu mic numai de 200 fl., și trece profesor la gimnaziul romano-catolic tot de acolo. Ca profesor s'a distins mult, bucurându-se totdeauna de stima superiorilor și de iubirea elevilor, căroră le propunea românește. Ca profesor continuă a colabora și pe mai departe la „Gazeta“ și „Foaia“. Cu honorariul de colaborator și cu salariul de profesor putu acum să întemeieze și susțină și familie. Deci în 1842 conduce la altar pe Susana Grecean, fiica parochului gr. or. de acolo, și duce cu ea o viață îndelungată și fericită.

Anii de la 40—50 petrecuți în Brașov în calitate de profesor și colaborator, sunt cei mai productivi și cei mai însemnați ani din viața laureatului nostru poet. În acești zece ani și-a pus el basă gloriei sale poetice și și-a câștigat nume neșters din inima Românilor.

Valurile politice în patria noastră și în România mai cu seamă de la 1842 începură a crește din ce în ce mai tare, și poetul nostru, care cunoștea toate durerile națiunii sale și le simțea acele și el până în adâncul inimei, începură a deveni tot mai serios în concepțiunile sale.

Afară de 3—4 poezii de amor, cum sunt: „Cătră mierla“, „Cătră nori“, „O primblare la lună“ și „Așa mi-a fost ursita“, în cari își cântă nefericirea inimei și se tânguiește contra sorții: — acum poetul se întoarce la subiecte mai mărețe, la subiecte patriotice, pe cari acum înflăcărat de speranță, ori deprimat de soarta neschimbată, acum revoltat de nedreptățile viclene, le cântă în poeziile cele mai frumoase. Cele două dintei „Resunete“ ale sale te sguduie cu totul. Unul prin începutul:

„O! puternică ființă, ce cu 'naltă măiestrie,
Ai constituit pământul, cerul ș-alte câte sânt;
Care ai pus soarelui metă, lunei lumină să fie,
La lună, stele și vânturi, să se ție de cuvânt!

La tine-mi întorc privirea, spune-mi o ceresc Părinte,
Cui ești tată și cui vitreg, cari ți-s fii adevărați?
Care lege ți-e mai sfântă și ce fel de rugăminte
E la tine mai primită, de săraci ori de bogăți?«

Celalalt cu sfârșitul:

„— Judecă tu, o! Doamne! Căci a ta judecată
E sântă ca și tine, tu nu știi părtinî!
A ta cerească față e singur nepetată,
Tu unul ai putere la toți a respîlî!«

De pe la 41 până pe la 48 ceea ce el cântă, este suferința și durerile poporului român cu sbuciumarea sa cea de moarte. Cu soartea, cu viitorul acestuia se ocupă de aci înainte și nu cu a sa, ori cu amorul, pentru care acum nu mai este timp, cand e vorbă de petecul de loc, ce l-ai eredit de la străbunii tei și inimicii iar ți l-au luat; când e vorbă să mai fii odată liber, ori să piei rob și apăsător de catenele sclăviei.

Lipsa de însuflețire, de entusiasm în neamul seu îl face să desprezeze. Își revoacă trecutul măreț al poporului seu, însuflețește prin el și dă exemple tinereilor mlădițe. S'ar pute dice cu drept cuvânt, că în trecut a trăit și s'a entusiasmat, în presente a suferit și a îndemnat, iar în viitor a sperat. „El mărește un timp, dice Aron Densușan, — la care nu ne mai putem întoarce. Decăderea națiunii nu este vina ei. Injură timpurilor, tirănia asociată a popoarelor conlocuitoare și mărginașe, invidia, ura eredită asupra unor fii ai acelu popor, care subjugase odată lumea, iată ce ne-a îmbrăncit pe noi. Dacă poetul vede generațiunea decădută, aceasta n'a cauzat-o generațiunea, ci a moștenit-o de la părinții sei. Fără indoială mai vinonați sânt părinții, cari suferiră a fi călcați în pulbere, decât fiii cari au născut și crescut în pulbere, din care este cu neputință a te înălță și scutura de-odată.“ („Cercetări literare“ I pg. 127—8.)

Cele mai perfecte și mai frumoase poezii le are din acest timp pe următoarele: „Glasul unui român“ „O privire de pe Carpați“ și „Un suspin“.

În „Glasul unui român“ se revoltă vedând, că Creatorul știe despre un verme, dar despre un popor nu știe, cum se sbuciumă și amărește; apoi chiamă eroii din trecut să mărturisească, că nu s'au invrednicit de atâte rele, ce cearcă strănepoții:

„Ești voi umbre moarte, eroii ginte mele,
Și dați doveți la lume ce-atăta v'a negrit;
Strigați în gură mare, că voi de-atâte rele,
Ce cearcă strănepoții, nu v'ați vinovățit!«

Apoi încheie cu convingerea, că Românul nu pierie nici odată:

„De tace omenimea, va da glas stâncă 'n munte,
Și apele un vuiet prin ton nepomenit.

Nu mai e timp s'apuie un gen, ce-a mers în frunte
La toată năvălirea, ce țara-a copleșit.

Nu mai e timp s'a puie un gen faimos în lume,
Nutrit prin o minune, din Ței provenitor,
A căruia mărire, virtute și renume,
Pusese sub picioare p'ai lumii domnitori!

Nu mai e timp s'apuie o viță strălucită,
Ce-a dat în Țeci de secolii din sîmul seu eroi!
De-a și supus-o soartea de-a fi nefericită,
Resare-i inșe steaua și scapă de nevoi!

În „O privire de pe Carpați“, în aceasta voce
desperată a Cassandreii, cum o numește Ar. Densușan,
vădînd poetul pericolele și intrigile, ce amenințau cu
perire pe poporul român, începe în ton puternic, des-
perat și plin de amărăciune:

»La voi mai am speranță, copaci dedați c'o soarte,
La care ve împinse osmanul cel păgân!
Subt voi în timpuri grele în ora cea de moarte
Se recoriau străbunii ca și 'n al mamei sîn!

Fagi, înclinați de Țile, voi martori, câte rele
Trecură peste țara a cărei pompă-ați fost!
Redițeți-mi în taină, mai vin fortune grele
Pe fiii' vechei Rome, mai ceru-ve-adăpost!

„Un suspin“ asemenea dovedește profunditatea
talentului seu poetic; dovedește tot-odată, că durerile
și suspinele lui au fost aceleași, cari au fost și ale
națiunii române; dovedește, că el a luat și a voit a
lua și în viitor parte cu ai sei în bine și în reu, în
bucurie și tristeță, în fericire și în necasuri. Din poe-
siile' sale pline de frumseți poetice, pline de zel și
spirit național, apare evident, că el a năsuț a face
toate, câte poate face un Român, pentru binele și fe-
ricirea poporului seu.

Provedința divină n'a lăsat mult ca să tot sus-
pine poetul cu poporul seu dimpreună; a trimis o
rază de lumină, ca să lumineze calea, pe care trebuie
să pășească; sosi anul gloriei 1848 cu evenimentele lui
sguduitoare și pe laureatul nostru poet îl vedem dim-
preună cu G. Barițiu, splendid și luminos, ca o stea
luminosă, care-și revarsă razele sale în întunerecul
unei nopți adânci, îl vedem și pe el ca un factor
principal al rescoalei naționale, puternic și devotat cu
totul sfintei cause naționale.

Evenimentele mărețe din acest an, adunările na-
ționale și bravura Românilor îi umple sufletul poetului
ars și desperat până aci, cu speranță, cu curagiu. A-
dunarea de pe Câmpul libertății scoate din lira poe-
tului vers de bucurie și de serbătoare și scrie frumoasa
poesie „15 maiu 1848“. Cine nu cunoașce, cine n'a
cântat versurile pline de bucurie:

»Aceasta e Țiva, în care Românul
Pêtruns de chemarea spiritului seu,
Își scutură jugul împus de păgânul,
Ce n'avu nici lege, nici chiar Dumnezeu!

De ați libertatea și-amoarea frățească
În peptul națiunii române vor fi,

Încât strănepotul, știind s'o mărească
Prin faptele sale, eterna va 'nflori!«

Unde poet cîntă cu accente mai divine un act
de atîta însemnătate, cum a fost proclamarea libertă-
ții națiunii române? Unde poet serbător în poesia sa
o Ți atît de înălțătoare din istoria sa, cum a serbă-
torit Mureșianu Țiva de „15 maiu din 1848!“ — Nu
mai e poetul cel vechiu aci; nu mai grăieșce din el
românul apăsător, amărit și duș până la desperare, ci
românul afirmat de liber în țară liberă, de sine stătă-
tor, cu energie străbună în brațele sale vênjoase, cu
bucurie nesimțită încă până acuma în sufletul seu și
cu firma speranță, că în viitor mai mult nu va fi
robit.

»Măreață-i serbarea, când frații d'un sînge,
Se leagă 'ntre sine, prin viu jurămînt,
A nu lăsa pradă și nici a se-'nfrînge,
Mărirca străbună și dreptul cuvînt!«

Aci rumpe poetul cu trecutul plin de suferințe:

»De astăzi blăstemul contras din vechime
S'a șters, ca și umbra, ca norii prin vînt!«

Aceasta Ți e culmea; de aci încolo are să re-
sară românimea glorioasă în vechiul ei pămînt. De
aci încolo poetul cîntă libertatea, inima sa e plină de
speranță, care-l nutreșce și înflăcărează: pe lira sa nu
mai libertatea află acorduri sonore.

Bărnuțiu cu oratoria, Mureșianu cu lira sa fer-
mecătoare inspiră curaj în mii și mii de „bêtrâni, bîr-
bați, juhi, tineri, din munți și din câmpii“, ca să se
lupte pentru naționalitatea și pentru jugul sclăviei, ce
secolii de-a rîndul l-au purtat; îi îndeamnă la luptă
în locul glorios pentru libertate și independință.

„Deșteaptă-te române! din somnul cel de moarte“
— resună versul poetului în divina sa inspirațiune și
rîsunetul seu puternic străbate munți și văi, ajunge
până în cele mai îndepărtate colțuri locuite de români,
chiamînd pe mic și mare la o nouă viață:

»Acum ori nici odată, croieșce-Ți altă soarte,
La care să se 'nchine și crușii tei dușmani!«

„Cum e timpul, așa e și poetul — Țice Aron
Densușan; — el nu mai plînge, nu mai desperează.
Inima lui s'aprinde la sunetul tocsinului; pune la o
parte lira cu tonurile ei uneori blânde, melancolice,
alteori aspre și discordante, ia buciiumul și strigă:
Deșteaptă-te române! Desperațiunea dispăre și spe-
ranța începe a lumina și a încălzi, a înnălța inimele.“*

(Va urmă.)

IOAN RAȚIU

~~~~~

Domnișoara. — Ia spune-mi, te rog, domnule, ce
deosebire este între un ciasornic și o femeie?

— Tinerul: — Deosebirea este, domnișoară, că
ciasornicul indică orele, pe cînd lângă Țta le Țiță cineva,

Cucbana (dăruind o haină unei cerșitoare): —
E cam veche și cîrpită.

Cerșitoarea: — Nu face nimic, numai croiala să
fie de modă.

V I S U L M A M E I .

A u r ! . . .

(Urmare.)

Petru îi chemă în casă. Apoi închise ușa cea mare de la intrare. Ușa era din stejar greu, masiv, și bătută cu cue de fer, un cui lângă altul, și mai era întărită pe din năuntru cu drugi groși de fer, așa că cu greu s'ar fi putut sparge.

Petru eși cu oamenii înarmați pe balcon. Dacă hoții atacau castelul, probabil că din partea asta aveau să-l atace.

Femeile umblau prin casă cu capul pierdut.

— Hoții! gema dăna Cozma abia găfâind. O să ne omoare... Cornelia, copila mea, haide, unde ești? Coznelia stătea tăcută, palidă ca o fantomă. Nu se mișcă de lângă Petru.

Văduva începuse să alerge de la un dulap la altul. de unde deschidând și închidând fără rost, adună tot ce avea mai prețios, într'un geamantan.

Teri apoi cu multă greutate geamantanul în odaia vecină, unde-l ascunse într'o ladă mare de fier. Încuia lada și cheia o ascunse așa de bine, încât peste câteva minute singură nu-și mai aducea aminte unde.

Acum căută cheia, nebună de spaimă că hoții vor omori-o dacă nu le va da giuvaericelele, și nu vor crede că nu știe unde a pus cheia...

XIII

Toată lumea aușise de banda lui Foriș, un tâlhar din cei mai temuți care băntuia ținutul pe vremea aceea.

De doi ani de când acest nume ținea în teroare pe marii proprietari, arendași și negustorii din împrejurime.

Guvernul pusese un premiu de 5000 de florini pe capul acestui îndrăzneț bandit. Cu toate acestea, el cuteză să atace un sat întreg într'o noapte de vară, luminoasă ca ziua.

Petru era ocupat cu pregătirea pușcilor și instruiă pe oamenii lui cum trebuiau să se apere când vor fi atacați.

Pe fața tuturor se putea vedea spaima și îngrozirea. Numai Cornelia stătea liniștită și admiră cu o uimire mândră curajul și dibăcia iubitelui ei.

Dar în acest moment țipete grozave umplură tăcerea nopții și se aușiră de-odată mai multe împușcături. Lume multă alergă dinspre casa satului într'acolo de unde se aușiau strigătele:

— Ajutor!... Ajutor!...

— Săriți!... Hoții îl calcă pe grecu! sbierau oamenii pe stradă.

Un alt ropot de împușcături răspunse la strigătul lor.

Clopoțele începură a suna la biserică.

— Il omoară pe grecu! țipă o voce ascuțită sub balcon.

Petru luă o armă și se repeși spre ușa.

Omanii îi opriră calea.

— Nu te duce, domnule, îi dăseră. Nu vești ce primejdie e acolo?!... Ce foc, ce fum se ridică... Uite, toți se întorc în fuga mare. Nimeni nu se poate apropia de casă. Hoții împușcă mereu...

— Lăsați-me, dăse Petru scurt și hotărât.

— Dar te bagi în moarte! Hoții au încongiurat

casa și nu vei putea trece printre gloanțele lor, dăse un țeran bătrân punându-se înaintea ușii.

— Dă-te la o parte, dăse Petru încrunțat.

Cornelia îl oprî acum.

El o măsură cu o privire plină de milă.

— Și n'ai dăse că sūut un laș nevrednic dacă aș sta aci? dăse el încet, luând gingaș mâna ei de pe brațul seu.

Un moment ea esită, de frică și de rele simțiri...

Profitând de acest moment, Petru izbi cu umărul drugul de la ușa, apoi sbură ca turbat înainte.

Cornelia alergă țipând la fereastră.

Îl vedu pe Petru, cu capul gol, fugind în mijlocul uliții... vedu casa grecului încongiurată de focul împușcăturilor... Apoi scoase un al doilea țipăt, lovindu-se cu fruntea de stălpul balconului.

XIV

— N'am bani... dăse... fie-ve milă de mine... Nu me omoriți, plânga bătrânul Ion Bisorca, legat cu amândouă mâinile la spate, cu fața plină de sânge.

Foriș, cu alți doi tâlhari îl băteau fără milă.

— N'ai, mă?... Vulpe bătrână! strigă vătaful rupând cămașa de pe el și lovind îndârjit cu biciul peste spetele lui goale.

— Nu me omoriți, gemu nenorocitul, credeți-me că i-am cheltuit cu băiatul la școală.

— Cu băiatul, ha? Măi Cercel, ian scoate tu cleșcele alea din traistă și pișcă-l nițel de colo de pulpă, așa cum știi tu, mă, să vedem, n'o să mai isprăvim odată cu dănsul?...

— Stăi!... Stăi!... sbieră grecul, deslegați-mi mâinile, că ve dau banii!

— Așa vești! șcieam eu c'o să te cumițești tu la urmă, dăse căpitanul lăsându-l liber.

Ion Bisorca descuia o ladă mare, vopsită albastru, cu flori de liliac, scoase câteva hârtii de câte o sută de florini și le dete hoțului.

Foriș luă hârtiile, le numără și le svêrli în față.

— Haide, înainte, trageți-i copii! După zdrențele astea crești tu că am venit noi la tine atâta cale? Aurul, mă, aurul să ni-l dai, galbenii lui Nistor!... Unde sūnt?

Grecului îi îngheță sângele în vine. Remase cu ochii holbați și cu gura căscată.

— Poate crești că noi nu șcim cum i-a furat nevastă ta... Unde-i ții ascunși? Scoate banii!

— Nu șciu de ei... respunse sgârcitul îndărătnic.

— Lasă că o să șcii tu numai decât! urlă căpitanul scos din răbdare. Haide, legați-l!

Afară era un sgomot de părea că arde tot satul.

Țipetele femeilor și ale copiilor se amestecau cu urletul cânilor și cu sunetul clopotelor de la biserică.

Sătenii sbierau și fugiau acasă cu topoarele și cu furcile rădicate în vânt, căci hoții trăgeau mereu și omoriseră peja pe câțiva cari îndrăsniseră să se apropie de casa grecului.

(Finea va urmă.)

CONSTANȚA HODOȘ.

Schite din Italia.

Neapol.

(Urmare.)

Cuprinsul cântului VI din Eneida. Infernul.

Enea descalecă în orașul Cuma¹ (Cumae), aici merge la prorocița și preoteasa zeului Apolo, la Sibyla, pe care o roagă să-i deie deslușire, cum ar pute vedea pe tatăl său Archise. Sibyla îi spune, că în ce mod va pute ajunge la iad, și anume: În pădurița consacrată zeiței Juno, se află un arbore, care într'altele are și ramurică de aur; aceasta trebuie ruptă, — în locul ei la moment va crește alta, și numai atunci se va deschide poarta infernului. Mai întâi înse Enea a trebuit să se îngrijească ca să înmormenteze pe Miseu², amicul și tovarășul său în călătoria pe mare. Pe când troianii, în pădurea din apropiere, erau ocupați cu tăietul lemnului necesare la rug, de-odată zboară pe dinaintea lui Enea doi porumbi, pe cari el îi recunoaște de vestitorii mamei sale, a Vinerei. Porumbii-l conduc pe Enea la lacul Avernus³ și aici amândoi se așează pe arborile miraculoase, Enea numai decât frânge ramurica de aur, o predă Sibylei, care îi eră calauză, întră apoi ambii în peșterea de lângă lac, unde jertfesc zeilor din infern și în deosebi zeiței Hecate.⁴ Din peștere aburează un aer stricat și periculos, și, după credința poporului, asta formă poarta iadului. Abia că au terminat cu aducerea sacrificiului, când câtră 'n seară se aude o mare larmă în peștere: pădurea vijăie, câinii latră și Hecate se apropie. Sibyla numai decât întră cu ramurica de aur în mână, iar Enea îi urmează cu sabia scoasă.

Calea conducea prin o pădure întunecoasă, pe unde abia puteau străbate la lumina dată de razele palide ale lune; nu peste mult ajung în primul cerc ce încungiură abisul, în Orcus (la Dante: Limb).⁵ Aici își au cuib jalea și gândul, boala și bătrâneța, frica și foamea, somnul și moartea, bătaia și discordia. Tot aici e și locuința Furiilor,⁶ aici somnul se așează pe buturuga unui ulm bătrân; aici locuiesc și fanteamele mitice: Centaurii⁷, Scylele, înspăimântătorul Briareu, șerpele de Lerna, Chimera, Harpiele⁸ și Geryon cel cu trei trupuri. Sosesc apoi la fluviul Acheron, care se

varsă în Cocytus; aici plutește cu luntrea sa Charon,¹ o figură înspăimântătoare cu barbă sburlită și cu ochi scânteitori. Aici se adună umbrele în așa număr ca frunzele când atinse de ger cad de pe arbori și ca paserile migrătoare când se adună să sboare în regiuni mai calde. Umbrele toate se roagă să le transporte, dar posomoritul Charon numai pe acele le transportă cu luntrea, cari au fost înmormentate cu ceremoniile cuvenite religioase; celelalte toate sute de ani vagabundează pe țărmul fluviului, până ce le vine timpul să treacă.

Trecând Enea și Sibyla fluviul, prima dată le stă înainte cănele Cerberus,² păzitorul iadului cu 3 capete; după aceea dau peste sufletele plângătoare ale infanților, mai departe convin cu cei judecați pe nedrept și cu sinucidătorii, cari acum insedar ar dori să se reîntoarcă pe pământ, că reîntorcerea nu li se dă. În apropiere dau de câmpul tristeței, unde tândălesc aceia, cari au murit ca amoresați, în acăror inimă și acum stă înlântată săgeata amorului. În scurt ajung la marginile regiunii, unde dau de eroii căduți în luptele de la Teba și Troia. Sibyla face atent pe Enea să grăbească, că nu e mult până 'n dori.

Ajung la calea ce desparte Infernul³ de Elysium (raiu). La dreapta se află împărăția lui Pluto și a soției sale Persephone (Proserpina), aici petrec sufletele celor fericiți; în stânga se estinde Tartarul, (iadul) în toată mărimea și adâncimea lui, Enea admiră cetatea incongiurată de trei laturi cu zid, în giurul căreia curge fluviul ferbinte și cu foc, Phlegeton și e păzită de Tisiphone. Acolo suspinuri și profunde vete, strigăte răgușite de durere și accente de mânie resunau prin aerul fără de stele. Persephone spune Sibylei, că aici judele Radamante domnește, el ține incvișie cu cei culpabili, și nu le dă din coastă până nu spun adevărul, și după ce le-a enunțat sentința, li se deschide poarta iadului, de unde nu mai este reîntorcere și unde devin prada Furiilor. Adâncimea iadului e de două ori atâta cât înălțimea cerului și aici locuește Scyla cea cu 50 de gături. Aici în adâncimea vecnic întunecată a iadului zac Titanii, aici sufer pentru temeritate Alviții, superbul Salmoneus, Ixion și Piritous și cu ei dimpreună toți aceia, cari au pismuit pe frații lor, ș-au bătut părinții, cari au făcut mărturie mincinoasă în contra clienților lor, toți sgârchiți, adulterii, trădătorii de patrie și cari au jurat strîmb.

(Va urmă.)

T. BULC

Înghițim cu lăcomie minciuna care ne lingusește și bem picătură cu picătură adevărul care ne ustură.

Nu admirăm decât ceea ce e frumos și măreț; restul îl judecăm.

Oamenii fără idei, au mare idee de ei enșiși.

¹ Luntrașul din Infern, care trece sufletele morților peste fluviul Styx, înaintea juților: Minos, Radamantys și Aeacus pentru supliciu.

² Se potolește cu un pumn de pământ ce i se aruncă în gură (V. Aeneis VI, 419). Acest Cerber mitolog e adoptat și de Dante pentru turmentarea damnaților (V. Infernul VI v. 5.)

³ Aici pe poarta Infernului, dice Dante Alghieri, că a vădut în neagră coloare scrise aceste cuvinte: »Lasciate ogni speranza voi ch'entrate«. (Lăsați ori ce speranță voi ce intrați.) V. Dante, Infernul C. III. v. 3.

¹ Cumae, eră un oraș în Campania lângă Neapol, în partea unde se află Baiae. Aici eră pe o stâncă biserica lui Apolo și în apropiere peșterea Sibylei. V. Aeneis I. VI. v. 2.

² Locul unde s'a înmormentat Miseu și ađi se numește Cap di Miseno, un cap de munte lângă Neapol. Verg. I. VI. v. 284.

³ V. Verg. C. VI v. 211. Ađi Averno, un lac mic în Campania lângă Neapol, afund cam de 60 m., se dă cu socoteală că odinioară ar fi fost crater. Aici în peșterea de lângă lac, numită ađi Grotta della Sibilla, se dicea pe timpul lui Verg. că ar fi intrarea în Tartar [iad]. Și până ađi ține poporul mai despre toate peșterile, că sânt fără fund, că servesc de locuință bălaurilor, că conduc la iad și cine știe unde.

⁴ Fiica lui Perses, sora Latonei, mai târziu se cufundă cu Diana și Proserpina. Ţeița infernului și a jalei; acesteia îi eră dedicat chiparosul. Când eră lună nouă îi sacrificau câni negri la respântii. Verg. I. VI v. 118.

⁵ Dante A. Infernul C. IV. v. 8.

⁶ Ţeițele resbunării aparțineau suitei lui Pluto și a Persephonei, erau trei: Thisiphone, Alecto și Megaira.

⁷ Monstrii cu câte o sută de mâni: Kotos, Briareus și Gyges.

⁸ Ţeițele resbunării din suitea Persophoneii cu formă de pasere și față femeiască: Aello, Okypete și Kelano.

Convorbiri igienice.

Cum trebuie să lucrăm într'un chip mai sănătos și mai puțin stricăcios pentru organismul nostru?

V

Mișcarea.

Dacă și lucrăm în localități vederoase, provădute cu o cantitate recerută de oxigen, iarna cu o temperatură constantă de 15° C, dacă ne și ținem corpul pe cât se poate de drept la isprăvirea lucrurilor noastre, totuș pe lângă toate acestea nici când să nu ne uităm, ca să facem pe cât se poate mai multă mișcare.

Mișcarea e adevăratul regulator al circulațiunii sângelui. În urma ei se respiră sângele și prin sânge oxigenul în cantități tot asemenea de mari în toate organele din corpul nostru. Numai în chipul acesta vor pute funcționa normal și bine toate organele noastre. Dacă înse funcționează acestea regulat, vom fi sănătoși și tari și deci vom pute lucra cu sporiu și bine.

Importanța mișcării pentru integritatea sănătății și a puterilor noastre lucrătoare o dovedește mai bine țeranul nostru. Acesta isprăvește o muncă pe cât se poate numai de grea. Trage cât e ziua de lungă cu coasa, sapă de dimineața până seara, poartă toată ziua cornul plugului de-i curg sudorile de pe față fără să obosească iute, fără vre-o urmare stricăcioasă pentru sănătatea lui. Pentru ce? Pentru că în urma mișcării multe îngreunate cu munca lui, sângele circulează în totdeauna bine, toate organele vor fi provădute cu sânge destul de mult, cari în consecință vor și funcționa normal. Dacă înse acestea funcționează normal, atunci și puterile lucrătoare și le poate folosi cu sporiu.

Toți aceia, cari lucrează cu mâna, — precum sânt industriașii, meseriașii și alții, încă fac mișcare la

isprăvirea lucrurilor lor. Mișcarea aceasta o fac înse stând sau ședând pe un loc, iar nu tot mereu umblând, precum o face aceasta țeranul. Din acest motiv afar' de mișcarea aceasta mai trebuie să facă și alta, pentru ca să poată lucra cu sporiu. Dar și dacă nu vreau s'o facă aceasta, sânt siliți s'o facă. Dacă-i observăm bine, îi vedem cum se opresc din când în când în lucrul lor, își întind apoi mâinile și picioarele, se apleacă când înainte, când înderēt, umblă în sus și 'n jos. Pentru ce sânt siliți să le facă toate acestea? Pentru ca prin diferitele mișcări regulând, accelerând circulaerea sângelui, să rădice diferitele stagnări întraț în unele părți ale corpului în urma șederii multe, cari

le cauzează oboseală și-i constringe să se lase de lucru.

Prin accelerarea circulațiunii sângelui începe să umble tot mai bine; din locurile, unde s'a adunat într'o măsură prea mare, unde stagnează, pornește spre locurile lipsite de cantitatea recerută de sânge, toate organele vor fi iarăș provădute cu destul sânge, pentru ca să poată funcționa normal și bine și astfel indiviții respectivi se vor prinde de lucru recreați, cu o voie mai mare, cu puteri noue.

Omul, care lucrează cu mintea și care deci șade tot pe un loc, trebuie să facă pe cât se poate numai de multă mișcare. Accelerând prin acestea circulația sângelui, im-

Jocul cu cuburi la Romani.

pedicăm intrarea diferitelor stagnări de sânge în corpul nostru, cari toate predisun părțile respective pentru incubarea și desvoltarea diferitelor boale și deci în consecință slăbesc puterile noastre lucrătoare. Pe baza aceasta se desvoaltă haemorrhoidale, o boală foarte mult respândită, a cărei cauză adevărată e șederea multă lipsită de ori și ce mișcare. E caracteristic pentru boala aceasta, că se desvoaltă incetul cu incetul și numai atunci ne molestează, ne torturează, când s'a desvoltat pe cât se poate de bine și când n'o mai putem delătură prin diferite mișcări, ci dacă vrem să ne scăpăm de tot de ea, trebuie să lăsăm s'o extirpeze pe cale chirurgicală. Pentru incungiurarea tu-

turor acestora, trebuie să ne învățăm să facem la timpul seu pe cât se poate numai de multe și diferite mișcări, căci numai prin ele ne putem potența puterile noastre lucrătoare.

Acela, care isprăvește muncă spirituală, trebuie să facă înainte de toate sub decursul lucrului seu mai multe pauze mici. Pausetele acestea să le facă atunci, când se simte puțin obosit. În pauza aceasta apoi să-și întindă, să-și învertească mâinile de vre-o câteva ori, să-și aplece corpul înainte și 'ndărăt, să se primble în sus și 'n jos în odaie. Adevărat, că prin mișcărilor acestea perde puțin timp, regulând înse prin ele circulațiunea sângelui, cu atât mai cu voie, cu atât mai cu sporiu va pute lucră.

Munca spirituală nu-i iertat s'o isprăvească nimenia stând atăta timp pe un loc, pân' ce-i oboseșce creerul atât de tare, încât trebuie să se lase de lucru. Aceasta o practisează cu predilecție studenții noștri universitari. Mulți dintre aceștia învață câte 8—10 ba chiar și 12 ore la zi, făr' să facă pauze, făr' să se odihnească, făr' să se distragă. Nu-i vorbă, influințele stricacioase ale muncii acesteia spirituale forțate nu le simțesc așa de grabă și astfel nici nu vor fi impedițați de a nu pute suportă munca aceasta sfortată. Stagnările în circulațiunea sângelui creerului provocate în acest cas prin încordarea prea mare a minții numai încetul cu încetul iau dimensiuni tot mai mari și se vor validită mai bine atunci, când și ei ajung în plăcuta poziție de a-și pute validită cunoșcințele căștigate cu mult chin și multă trudă. În urma stagnării circulațiunii sângelui din creer, nici în alte multe organe nu va umblă sângele regulat, cari în consecință devin toate un teren eminent potrivit pentru dezvoltarea diferitelor boale. Sănătatea acestora le va fi deci într'o măsură oareș-care zdruncinată, sistemul nervos atacat și deci și ei nervoși și fiind că „mens sana in corpore sano” nici nu vor mai pute lucră cu răbdare și cu sporiu, făr' să nu obosească iute, fiind astfel siliți să-și întrerupă tot mereu lucrul; nici priceperea nu le va mai fi destul de bună și iute; nici logica mai mult destul de sănătoasă și precisă, precum ar fi, dacă nu s'ar fi pus să-și încoarde peste măsură mintea, ci de ar fi lucrat după prescrișele igieniei, când tot acelea cunoșcințe și le-ar fi putut căștigă rămânând totodată sănătoși și tari. Însedar înșe, căci în tinerimea noastră s'a înrădăcinat afurisata nepăsare față de tot, ce-i atinge sănătatea.

Căutați, judecați și 'n urmă dați-mi dreptate. Nu o dovedesc aceasta într'un chip neindoelnic numărul atât de mare al tinerilor tuberculoșici, nervoși, inficiați? Aceștia sânt apoi speranța națiunii? aceștia cu organismul lor străbătut de germenile stricaciunii! Oare când li se va deschide capul? oare când vor șei să-și prețuiască sănătatea mai mult, decât ori și ce alta? Oare când? Nu șciu, căci de și cei mai mulți dintre ei au cetit și au aușit despre tractate igienice, despre „cum aveți să trăiți într'un chip mai priincios pentru sănătatea voastră”, „cum aveți să ve păziți sănătatea”, „cum aveți să lucrați, pentru ca să puteți lucră în toată viața voastră cu sporiu și bine” și de și toate acestea le recunosc de factori foarte importanți pentru susținerea integrității sănătății, totuș foarte pușini le urmează. Cine vrea, ca în toată viața lui să poată lucră spiritualmente întotdeauna bine și cu sporiu, acela trebuie să ție să-și împartă într'un chip mai avantajos pentru sănătatea lui orele de lucru și cele de odihnă, Aceștea astfel trebuie să ni le împărțim, încât creerul să nu ne obovescă nici când prea tare.

Unul, care isprăveșce o muncă spirituală mai ușoară, trebuie să facă o paușă mai lungă după 3, mai mult 4 ore de lucru; acela înșe, care lucrează mai intensiv, după 2, sau mai mult 3 ore. E lucru constat prin experiență, că cei mai mulți oameni nu pot lucră cu mintea intensiv, fără vre-o urmare stricacioasă pentru sănătatea lor mai mult de 3 ore.

Sub decursul paușei făcute, nu-i iertat să ne ocupăm iarăș cu ceva spiritual, căci scopul adevărat al paușei e, ca schimbându-ne obiectul ocupațiunii noastre, să se odihnescă acele părți ale creerului nostru, cari în urma muncii spirituale tot mereu au funcționat și să funcționeze acelea, cari s'au odihnit. E mai bine și mai corespunșător regulelor igienice, dacă sub decursul paușei facem diferite mișcări; ne primblăm $\frac{1}{2}$ de oră în liber, facem gimnastică în liber, umblăm cu biciclu, lucrăm prin curte, prin grădină și a. Acela, care nu poate părăsi odaia, facă pe cât se poate de des pauze mai mici și 'n acestea mișcărilor împreunate cu ele mai sus șise. Prin toate acestea regulăm circulațiunea sângelui, împedicăm diferitele stagnări și facem, ca toate organele noastre să funcționeze normal și bine. Când apoi ne vom prinde iarăș de lucru, ne simțim ca re-culeși, ca recreați și vom lucră cu voie, iute și bine.

Dimineața, când ne sculăm, să facem înainte de toate o primblare de vre-o $\frac{1}{2}$ de oră, numai după aceasta să dejunăm și 'n urmă să ne prindem de lucru. Aerul proaspăt de dimineață, bogat în oxigen, numai bine ne poate influință; ne măreșce voia de lucru, ne potențează puterile lucrătoare.

Să ne desvêțăm sub ori și ce preț de a dormi după prânș. Somnul acesta ne moleșeșce numai organismul, ne face trândavi și leneși și 'n consecință vom pute lucră numai puțin și cu o încordare mare. Noaptea apoi, când trebuie și vrem să dormim, vom dormi reu și neliniștit și astfel dimineața ne vom simți tot așa frânși și obosiți, ca și când ne-am culcat, iar nu regenerați, precum ar trebui să ne simțim după odihna de noapte. După prânș avem să ne primblăm în liber sau să facem vre-o altă mișcare corespunșătoare de vre-o $\frac{1}{2}$ de oră și numai după asta să ne apucăm de lucru.

Tot asemenea și după cină să ne primblăm cel puțin o oră întreagă. Mișcarea aceasta s'o considere fiecare de o trebuință neinsungiurabilă pentru susținerea integrității sănătății sale. Prin ea ne oțelim puterile noastre lucrătoare, prin ea înșe pe de altă parte promovăm actul mistuirii și astfel, când ne vom culcă fiind mistuirea așa șicând încheiată, vom dormi bine, liniștit și neconturbați de visuri rele și urite, cari ne conturbă somnul în acel cas, dacă după cină nu facem nici o mișcare și ne culcăm cu stomacul plin.

Omul, care isprăveșce muncă spirituală, are trebuință și de distracție. Distracțiile sânt foarte diferite. Despre ele observ în general numai atăta, că numai acelea sânt priincioase sănătății noastre, cari sânt împreunate cu mișcări. De aceste să ținem cont, când e vorba, ca să ne distragem. Distracțiile precum sânt: a petrece mult timp în cafenele și 'n alte multe localități cu aer stricat, inficiat, sânt de condamnat și de evitat.

Toate mișcărilor acestea avem să le facem atât iarna, cât și vara și 'n timp bun și 'n timp reu. Numai acela, care își împarte astfel orele de lucru și de odihnă, care face regulat toate mișcărilor acestea va fi în totdeauna sănătoș și tare, sprinten și vioi și deci va și pute lucră în toată viața lui bine și cu sporiu.

Dr^d CORIOLAN NEDELICU.

SALON.

Serbările de la Hațeg.

La Rusalii se vor ține la Hațeg niște serbări culturale cari atrag încă de acuma atențiunea și interesarea întregului public românesc. Aceste serbări se aranjează din incidentul adunării generale a Societății pentru fond de teatru român.

Idea ce urmărește aceasta Societate, idea înființării unui Teatru Național, este o dorință ce încălzește toate inimele românești. Și dacă realizarea ei este grea, de sine ni se impune datoria ca toți Românii să-i dea ajutorul. De aceea credem, că adunarea din Hațeg va fi mare și strălucită, căci unde se strărușește pentru afirmarea culturai naționale, de acolo Românii buni nu pot să lipsească.

S'a ȃis ani de-a rëndul, din unele părți, că idea întemeierii Teatrului Național este o utopie, — dar astăzi când fondul societății s'a urcat la o sută douăzeci de mii de florini și când creșterea aceluia din an în an ia un avânt tot mai mare, fantoma utopiei a dispărut și se poate prevedea încă de acuma succesul sigur într'un viitor apropiat.

Salutăm dar cu bucurie și cu toată căldura inimei pe toți aceia, cari își vor da concursul la reușirea cât mai strălucită a adunării, atât prin prezența cât și prin contribuiriile lor. Numele lor se va păstră veșnic în anuarele societății și vor avé dulcea mângăere că ș-au făcut datoria de buni Români.

Iar aceia, cari nu vor puté luá parte nici decât, în deosebi centrele noastre culturale, își vor exprima de sigur consimțământul prin depeșe, ca să vadă națiunea și toți, că dacă e vorba de cultura noastră națională, nu este între noi nici o deosebire, că toți o dorim, că toți aprobăm stăruințele aceluia cari luptă pentru ea, că toți sântem gata a-i jertfi ce-avem mai scump, căci singură ea ne este mântuința existenței noastre.

*

În nrele viitoare vom publicá raporturi amănunțite despre succesul acestei adunări. De ocamdată, imbinăm programul oficial al comitetului societății cu programul festivităților compus de comitetul arangiator al inteligenței române din Hațeg :

Sâmbătă la 4 iunie n.

a, Primirea comitetului Societății la gară de cătră întregul comitet arangiator ; primirea oaspeților la toate trenurile.

b, Seară de cunoștință în otelul „Corona“ la orele 8¹/₂.

Duminică la 5 iunie n.

a, Serviciu divin de la orele 8—10 a. m. în ambele biserici române.

b, Deschiderea adunării de cătră președintele Iosif Vulcan și prima ședință în biserica gr. or. la orele 10—12 a. m., apoi :

c, Visite la fruntașii din Hațeg.

d, Banchet în otelul „Coroana“ la orele 2 după mieățădi.

e, Seara la orele 8 concert și reprezentație teatrală în otelul „Mielul de aur“.

Programa concertului.

1. „Trecui valea“ chor micst de Iacob Mureșian, executat de Reuniunea română de cântări din Hațeg, cu acompaniare de pian ;

2. „Zampa“ ouvertură de F. Herold, pe pian pentru patru mâni, executată de dșoarele Veturia Bontescu și Miți Baciú ;

3. „Symphonie concert“ trio pentru doue vioare și acompaniare de pian, de Ch. Dancla, executat de dnii C. Popovici și M. Bohățel ;

4. „Din depărtare“ chor micst și „Cu mine fugi“ de Mendelssohn, executate de Reuniunea română de cântări din Hațeg ;

5. „Rondo capricioso“ de Mendelssohn, executat pe pian de dșoara Octavia Barițiu ;

6. „Airs Variés“ pentru vioră și pian de Ch. O. Beriot, executate de dșoara Octavia Barițiu și dl C. Popovici ;

7. „Fântână cu trei izvoare“ chor micst de G. Dima, executat de Reuniunea română de cântări din Hațeg.

Reprezentația teatrală.

1. „Prolog“ în versuri de Iosif Vulcan, predat de persoanele : dl Victor Bontescu (poetul), dl Virgil Popovici (moșneagul) ; domni, doamne și domnișoare ; chor și călușer.

2. „Soare cu ploaie“ comedie într'un act de Iosif Vulcan, jucată de dna Eugenia Pop m. Sânzian, dșoarele Septimia F. Muntean, Valeria Vladone, Cornelia Baciú, Cornelia Gheaja, Smarandița Pop, Mariți Popescu și de dnii Ilariu Buzdugan, D. Vutca, Marcu Crișan, Corneliu Popovici, Aurel Augur, Iosif Calabis.

Luni la 6 iunie n.

a, Ședința a doua a adunării generale tot acolo, începând de la orele 11 a. m.

b, Seara bal în otelul „Mielul de aur“. Începutul la orele 8.

Marți la 7 iunie n.

a, Excursiune la locurile istorice : Ulpia Traiană și la Demsuș.

b, La orele 4 după mieățădi participare în corpore la petrecerea populară : ruga, nedeia.

*

Programa este dar una din cele mai interesante, din câte s'au arangiat pe la adunările noastre culturale. Hațeganii au ținut să se achite într'un fel vrednic pentru numele lor de ospitalitatea oferită Societății pentru crearea unui fond de teatru român, presintând membrilor și tot publicului niște momente de delicii neuitate.

E rëndul publicului să-și facă datoria !

Ilustrațiunile noastre

Visul mamei. Ș-a perdut comoara cea mai scumpă, i-a murit fata. De atuncia e nenorocită și plânge necontentit. Nici somnul nu-i dă odihnă, tot pe ea o vede și în vis, moartă, culcată în coșciug.

Jocul cu cuburi la Romani. Vechii Romani aveau multe jocuri de sorți. Dintre acestea a fost unul, cel

cu cuburi, simplu foarte. Într'un păhar se puneau două cuburi, fiecare parte a cubului eră însemnat cu 1—6 puncte. Jucătorii scuturau păharul, goliau cubii pe masă; cel ce avea mai multe puncte, acela câștigă.

LITERATURĂ și ARTE.

Expoziția artiștilor români în viață s'a deschis la București la începutul lunii curente. Cu asta ocaziune dl C. I. Stăncescu, directorul școlii de bele-arte și președintele expoziției, a ținut un discurs, publicat apoi în „Monitorul Oficial”. Din acesta vedem, că cea mai importantă tendință a expozițiunii din anul acesta este o interpretare tineră a naturii, calitate înainte mergătoare în progresul real al artelor plastice. Printre artiștii tineri, dl C. I. Stăncescu amintește în locul prim pe dl Verona, care a trimis la expoziție mai multe studii importante prin deseversita lor execuțiune și printr'acestea o operă d'o mult mai mare însemnatate, intitulată: „Țeranii români lângă foc, în pădurea de Herța” tablou care a fost expus cu succes anul trecut la Salonul din Paris. Alături de dl Verona se presintă o pleiadă de juni, dintre cari unii ș-au făcut studiile numai în școlile de bele arte române, iar alții le-au completat și în academiile din străinătate, ca dnii Mărculescu, Grimani, Constantinescu, dsoara Deșliu, Șerbănescu, Dimitriui Gheorghiu, Barbulescu, Tintorean, Petrescu, Băhănescu și alții.

Dna Sevastos despre poezia populară. La 14/26 maiu, dna Elena D. O. Sevastos, cunoscuta folkloristă română, premiată și de Academia Română, a ținut în sala Teatrului mare din Galați o conferență literară. Cu mult talent și arătând o aprofundată cunoștință a limbei și obiceiurilor poporului, conferențiera a fermecat auditorul, întreținându-l despre obiectul conferenței sale: „Critică literară asupra poeziei populare române”. Din citațiuni în citațiuni, cari de cari mai frumoase, luate din bogatul tesaur al poeziei poporului nostru, dna Elena Sevastos a făcut să reiasă frumusețea și bogăția în imaginație a țeranului. Dar, cu multă dreptate, dsa se ridică în potruva celor cari, necunoscători în ale obiceiurilor poporului, se încumetă a scrie, punând pe socoteala lui, obiceiuri păgâne pentru el, a-l arăta pe țeran ca idiot, etc., spriginind toate aceste afirmațiuni cu citațiuni bine luate din diferiți autori străini de aceștia, precum e, mai ales, dl Canianu, din Iași.

Tabloul Luarea Griviței. Viena, Berlinul și alte capitale au câte un tablou-cercual, care represintă un episod de frunte din istoria națională. Un astfel de tablou s'a pus în vederea publicului din București, represintănd luarea Griviței. Înainte d'a se deschide pentru public, tabloul a fost vizitat de regele Carol și de principele Ferdinand cu principesa Maria, cari au stat acolo mai bine de un cias și au felicitat pe artiști cari au zugrăvit cu atâta artă aceasta pagina glorioasă din istoria României.

Opera română din București. Direcțiunea generală a Teatrului Național din București aduce la cunoștința persoanelor cari posed calitățile cerute unor artiști lirici, că fiind necesitate la opera Română a Teatrului Național pentru stagiunea anului 1898—99, — de „o soprană dramatică, o soprană legeră” și „un prim bas”, — așa persoane, dacă ar dori să fie angajate în trupa de operă, sunt invitate a se prezenta

la cancelaria direcțiunii Teatrului Național din București în ori ce zi de la ora 9 și jum. până la 4 p. m., spre a da o audițiune în vederea angajamentului.

Concert și reprezentație teatrală în Brașovul-vechiu. Tinerii meseriași români din Brașovul-vechiu vor da duminică în ziua primă de Rusalii o producțiune declamatorică-teatrală în sala „Otelului Central nr. 1”. Înteu se vor declamă poezii de Coșbuc, Speranță, Mureșianu, Alexandri și corul va cântă mai multe compoziții; apoi se va jucă comedia într'un act „Soare cu ploaie” de Iosif Vulcan prin dsoarele: P. Moldovan, M. Balea, M. Puiu, Eug. Puiu, Mina Voicu, Maria Jaliu, și dnii: D. Corbenciu, N. Balea, I. Tampa, D. Jaliu, G. Drăghici, N. Cal.

Relațiunile Țerii-Românești și Moldovei cu Ungaria până la anul 1526. Acesta e titlul unui volum de „incercări istorice” publicat la București de dl Grigore C. Condurat, licențiat în litere, cu o scrisoare de dl Grigore G. Tocilescu, profesor la universitate, membru al Academiei. Lucrarea aceasta a fost la început o tesă de licență, dar în urma raportului favorabil al dlui Tocilescu, profesorul dsale, a mai întregit-o și astfel i-a dat extensiunea de acum. În aceasta lucrare, scrie distinsul profesor în raportul seu, ceea ce trebuie să lăudăm mai înteu este metoda escelent, spiritul critic și pătunător, intuițiunea și divinațiunea, acele prețioase calități cari fac pe adevăratul istoric. Al doilea, nu mai puțin laudabilă este munca stăruitoare cu care tinerul candidat ș-a strins bogatul material, l-a prelucrat și combinat; al treile, în fine, — un merit mai presus decât toate — adresându-se d'adreeptul fontănelor originale, documentelor și chronicelor, — documentelor mai mult decât chronicelor, — dsa a isbutit să facă o lucrare originală, interesantă și de-o incontestabilă valoare științifică”. Prețul 8 lei.

Folkloristica română. Dl Spiru Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice al României, a adresat o circulară revisorilor școlari din țară ca aceștia să culeagă prin corpul învățătoresc, din gura poporului, credințele, legendele, datinele, obiceiurile, basmele, blestemele, descântecele, anecdotele, glumele, colindele, proverbele, cântecele bătrânești de ori-ce natură, în scopul de a tipări un bogat material folkloristic, foarte important pentru țară. În acest scop s'a trimis de minister un cestionar folkloristic care va fi împărțit tuturor învățătorilor din țară prin îngrijirea revisorilor școlari. Materialul folkloristic va fi adunat și trimis treptat cel mult până la 1 novembre viitor dlui director al muzeului de antichități, Gr. G. Tocilescu, sub privegherea și direcțiunea căruia a fost pusă această importantă lucrare.

Liturgie pentru cor micst pe 4 voci. Dl Nicolae Ștefu, învățător în Arad, anunță că a lucrat de nou liturgia sa pentru cor micst pe 4 voci. La finea liturgiei a adaugat: „Învierea ta Christoase” . . . mai multe irmoase și pricesne, imnele funebrele și mai multe cântece populare, parte originale, parte după alți autori. Tipărirea se va face în Lipsca. Prețul unui exemplar va fi 3 fl. Liturgia va fi întocmită astfel, ca să se poată cântă și numai pe 2 voci: sopran și alt; sau pe 3 voci de copii, având a 3-a voce să cânte notele basului, cari nu sunt scrise tare jos; ori pe 3 voci sopran-alt cu bas, ori cu tenor. Va să dică: liturgia va fi astfel lucrată ca să se poată cântă cu câte voci sunt la dispoziție, fără a se observă vre-un defect. Compoziția e simplă, dar frumoasă și ușoară și o poate execută cu succes deplin și cel mai nou cor.

C E N O U ?

Hymen. *Dr. Nerva V. V. Moldovan*, medic cercual, s'a fidanțat cu dșoara Olimpia Vlăduțiu în Turda.

Șolri personale. *Dr. Const. cav. de Steriu* din Brașov a intrat între fundatorii „Casei Naționale“ din Sibiiu, depunând spre acest scop la cassa Asociațiunii 1000 fl. — *Dr. Epaminonda Lucaciu*, fiul dlui dr. Vasiliu Lucaciu, a fost promovat la 13 maiu în Roma doctor de teologie. — *Dr. N. Urdea* a fost ales protopretor la Bran, comitatul Făgăraș.

Gimnasiul gr. or. românesc din Brașov. De câteva săptămâni diarele politice s'au ocupat mult de gimnasiul românesc din Brașov, pentru că ministrul de culte Wlasics a adresat Esc. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Miron Romanul doue scrisori, prin cari spune, că gimnasiul numit primind ajutoare din România, a călcat legea, deci ar avé dreptul ca numai decât să-l închidă; înse nu face aceasta, ci pretinde ca în viitor eforiile școalelor din Brașov să ceară ajutor de la dēnsul, care le va da păstrându-se și mai departe limba de propuere românească și fără să se altereze timbrul confesional al gimnasiului. Comitetele parohiale Sf. Nicolae și Sf. Adormire din Brașov, în sinoadele parohiale ținute în duminica trecută s'au ocupat de scrisorile ministrului, comunicate de consistoriul arhiepiscopalesan din Sibiiu și au enunțat, că gimnasiul românesc din Brașov n'a primit nici un ajutor din România, ci numai despăgubire pentru proprietățile ce le-a avut acolo și cari de la 1813 au trecut la statul român; că n'au nici o trebuință de ajutorul oferit de ministru, căci sunt în stare a susține gimnasiul.

Aniversarea a 25-a de la moartea lui Șaguna. La 28 iunie se vor împlini 25 de ani de la moartea marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei br. de Șaguna. Din incidentul acesta în întreaga mitropolie ortodoxă se va ține duminică în 26 iunie parastas solemn. La Sibiiu, după parastas societatea Andrei Șaguna va ține o ședință festivă. Luni va fi matinée în „Casa socială“ unde va vorbi profesorul dr. D. P. Barcianu și corul reuniunii române de musică va da un concert. Marți la 28 iunie, peleginagiu la mormântul lui Șaguna în Reșinari, unde părintele Z. Boiu va rosti un discurs funebral.

Directorul fundațiunii Șuluțiane e convocat de către Esc. Sa mitropolitul Mihályi la Blaș pe 11 iunie. Cu asta ocaziune, precum aflăm din „Gazeta Transilv.“, administratorul fundațiunii va face raport despre starea fundațiunii, despre casa fundațională din Blaș și despre bunurile Spring, Cenade și Vidrasēu. Membrii directoriului sânt dnii: Iosif Pop jude la Curie în Budapesta, Vasiliu Hosu jude la tabla reg. din Cluș, George Pop director financiar în Nyiregyháza, Ioan Gerasim jude la tribunalul din Alba-Iulia, Leontin Pop jude la trib. din Cluș, Iosif St. Șuluțiu jude trib. de in pensie în Sibiiu, dr. Ioan Rațiu și Vas. Harșan advocați în Sibiiu și Iuliu Bardoșy inspector școlar in pensie la Sibiiu. Doue locuri, ale repositărilor br. Urs și Iosif Hosu, sânt vacante.

Bihoreana. Strălucitul succes al semnării acțiilor pentru institutul de credit și economii „Bihoreana“ care se înființează acuma în Oradea-mare, a umplut

de bucurie toate cercurile. Aceasta bucurie se manifestează atât cu graiul viu, cât și prin felicitările ce sosesc din multe părți. Și cu toate că în loc de 2000 de acții s'au semnat 3000, mai vin și acuma mulți cari doresc să devină acționari, cărora înse nu li se mai poate satisface dorința. Aceasta onorătoare încredere este de cel mai bun augur pentru viitorul noului institut. Sub impresiunea ei, direcțiunea s'a pus pe lucru, ca dorința generală, începerea activității Bihorenei, să se poată realisa cât mai curēnd. Spre scopul acesta a emis un avis către toți acționarii, ca până la 12 iunie n. să răspundă rata a doua 20%, din capitalul subscris, ca apoi să poată cere la tribunal înregistrarea firmei.

Proces de presă în Oradea-Mare. Procuratura regească din Oradea-mare a intentat proces de presă diarului „Tribuna Poporului“ din Arad, pentru un articol intitulat „Vremea s'a împlinit“ din nr. 227 de la 10 decembre anul trecut. Responsabilitatea a primit-o dl Aurel Trif. Pertractarea se va ține la 8 iunie n.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Făgăraș, în cea din urmă adunare generală a sa, ținută sub presidiul dnei Maria Dan, a constatat prin raportul dnei casiere Elena A. Belle, că fondul reuniunii s'a urcat la 5119 fl. 66 cr. S'a decis ca doue din trei părți ale intereselor de acuma înainte să se dea comunei bisericesci gr. or. ca ajutor la clădirea școalei noue.

Postul de prim-secretar al Asociațiunii din Sibiiu devenind vacant, comitetul publică concurs pentru ocuparea aceluia. Condițiile sânt următoarele: 1, Secretarul I, ale cărui agende sânt prevăzute în § 28 al statutelor, va trebui să aibă sau cvalificație academică sau să fie cunoscut ca bărbat de litere. 2, Nu poate ocupă și altă funcțiune împreună cu serviciu de birou. 3, Va beneficia de: a, salariu anual fl. 1200 în rate lunare anticipative; b, cvartir liber sau relut de cvartir fl. 300, — în 4 rate trilunare. 4, Postul se va ocupă cu 1 ianuarie 1899 pe timp nedeterminat. Reflectanții au de a-și înaintă documentele comitetului Asociațiunii până la 1 iulie s. n. an: c.

Au murit: *Dr. Nicolae Maier*, protopresbiter în Seliște, la 16/28 maiu, în etate de 59 ani; *Eugen Crișan*, mare proprietar în Bercheșul-de-Câmpie, la 25 maiu, în etate de 60 ani; *Maria Bogdan* n. Drăgan, soția dlui Alexiu Bogdan, archivar la tabla regească din Cluș, la 23 maiu n. în etate de 40 ani; *Nicolae I. Ciurcu*, cunoscutul librar român din Brașov, editorul „Bibliotecei Teatrale“, un zelos și activ bărbat, după lungi și grele suferințe, la Agram, unde se dusesse bolnav din Abazzia, la 31 maiu, în etate de 43 ani.

Călințarul săptămânei.

Dumineca Rusalilor, Ioan c 7, v. 37—53; ev. înv 10; gl. 6				
Diua sept.	Călințarul vechiu		Călinț. nou	Soarele.
Duminecă	24	† Pog. S. Duk; C. P. Simion	5 (†) Bonifaciu	4 10 7 50
Luni	25	† Al 3 a afl. a cin cap. S. Ioan	6 Norbert	4 10 7 50
Marți	26	(†) Ap. Carp	7 Lucreția	4 9 7 51
Mercuri	27	M. Terapont; M. Eladie	8 Medard	4 9 7 51
Joi	28	P. Nich. Ep. Calc; M. Eut.	9 (†) Joia verde	4 8 7 52
Vineri	29	Ca. Mă. Teodosia	10 Margareta	4 8 7 52
Sămbătă	30	Cuv. P. Isaachie	11 Varnava	4 7 7 53

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.